

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
21:14	20:27	19:27	תל אביב
21:18	20:30	19:24	ירושלים
21:16	20:28	19:28	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה המוסדות

העיניים שלנו שואבות

לעיניים שלנו יש כח שאיבה אדיר וצריכים לשמור עליהם שלא ישאבו טומאה

שמירת העיניים

אין ספק, צרות עם ישראל מרובות, וכל לב יהודי שואל את עצמו: מה אני יכול לעשות כדי לעצור את זה? מה אני יכול - כאדם פרטי - לפעול כדי לעצור את מחול הצרות המקיף מכל עבר? איך אני, בכוחי הדל, יכול לפתוח לעם ישראל כולו שערי רפואה וישועה, שערי רחמים ופרנסה, שערי שפע וברכה מרובה? האם יש משהו, שכל יהודי יכול לעשות, כדי להרעיף על הכלל כולו חיי עושר ואושר, מניעת צרות וייסורים, חיים טובים ומאושרים?!

התשובה היא: צרות, אסונות, מצוקות - אינם מתרחשים סתם. יש פעולה שאנשים עושים, שמביאה בכנפיה זיהום אוויר נוראי שגורם לכל הצרות הללו. וממש כמו בזיהום אוויר - ברוב המקרים אין קשר בין מזהמי האוויר לבין הנפגעים ממנו. אנשים רבים בכלל ישראל סובלים שלא באשמתם, אלא בגלל שהאוויר מסביב מזוהם, מלא גזים וגחלים מתעופפות...

כך מגלה הרמב"ם לבנו, באגרת מרטיטה שחושפת סוד מכבושנו של עולם: 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת, המכלה את הגוף, הנפש והממוני!' - בדבריו, מכנה הרמב"ם את המחלוקת כדבר שיקוץ, כדבר מלוכלך ודוחה, המכלה את הגוף, מחסל את הנפש, הורס את המצב הכלכלי בעולם כולו!

ואם לא די בכך, הוא שב ומזהיר, ובאזהרה זו הוא יוצא מגדרו, ומתאר עדות אישית חיה ומפחידה: 'ראיתי בנים שהשחירו משפחות: שנספו, עיירות שנתערערו, אנשי אמונה ונכבדים נקלו ונתבזזו' - וכל זאת למה? הוא ממשיך ומגלה: 'בסיבת המחלוקת! ולכן שנאו אותה, נוסו מפניה, התרחקו מכל אוהביה, פן תספו בכל חטאתם!'

(הרב אשר קובלסקי)

מה שבא לך, יש לך בחירה לעשות כל מה שאתה רוצה, אבל תדע, שיש דין ויש דיין, על כל אלה יביאך האלוקים במשפט, על כל הסתכלות יהיה משפט, על כל עבירה קלה כחמורה. לוקחים סחורה במכולת, ממלאים עגלות ב"סופר" אבל ביציאה משלמים... כתוב בזוהר הקדוש: אדם יוצא מביתו ולא יודע אם ישוב לביתו או לא... מי יודע מה מצפה לו בפנית הרחוב ח"ו?! אין האדם יודע את עיתו שנקצב לו מצרור החיים, ואדם נידון בכל יום והמקטרגים עומדים להשטין. לכן צריך כל הזמן להיות בתשובה, כל הזמן בהכנה, כי כשיוצאים מהעולם משלמים. וכתוב בספרים הקדושים, שאוי ואבוי לו לאדם שבדרך לעבירה הוא מת, באיזה פנים הוא בא לפני הבורא עולם, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה.

כתוב בירושלמי: אומר הקדוש ברוך הוא, אם אתה נותן לי את הלב והעיניים, שאתה שומר הלב והעין, אני יודע שאתה שלי! אתה של הקב"ה בחינת "טרם יקראו ואני אענה" אתה בן מלך ולא סתם מלך אלא בן מלך מלכי המלכים הקב"ה, מי לא רוצה שהקב"ה יאמר עליו זה הבן שלי! אני יודע שאתה שלי. אם העיניים קדושות כל הגוף קודש קדשים, עיניים פגומות כל הגוף פגום. הכל מתחיל בעיניים! האבר הכי חשוב אצל האדם זה העיניים. כמו שסומא נחשב כמת כך העיור מבחינה רוחנית הוא כמת!

"אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו ראוות", למה לא אמרו במה שהעיניים ראוות, אלא שזה כבר לא העיניים שלך, הם העיניים של היצר הרע, העיניים זזות לכל עבר, ואין אדם שולט בהם. הוא בעלים עליך, איפה שהוא רוצה הוא יקח אותך ימינה שמאלה קדימה אחורה.

והייתם קדושים כי קדוש אני, דורשים חז"ל: מה אני קדוש אף משרתי קדושים. והייתם לי קדושים, דורשים חז"ל "לי" - שאם אתם קדושים אתם שלי ואם לאו אתם של נבוכדנצר וחבריו, אתם לא שייכים אלי, אין שייכות אלי, אתם שייכים לפוטיין. לכן התורה חוזרת על דבר זה הרבה פעמים, קדושים תהיו, והייתם קדושים.

עיניים שלנו יש כוח שאיבה אדיר, ולכן כשמוציאים את הס"ת מהארון מסתכלים באותיות, למה? אומר האר"י הקדוש כשמוסתכלים באותיות התורה מושכים בעצם הראיה הארה גדולה לנשמה. כתוב על אליהו הנביא זכור לטוב "אשרי מי שראה פניו בחלום". ויש לשאול: מה המעלה שראה פניו, הרי לא בירך אותו ולא כלום, כתוב "אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום" אבל כאן הוא רק ראה אותו, ובחלום? אלא שאלהו הנביא פניו קדושות וטהורות, ולכן העינים הרואות אותו שואבות אור גדול ועצום לנשמה.

וכמו שסיפרנו על אותו יהודי שזכה לראות את רבי אלימלך מליזנעסק צדוק"ל, שמי שראה את פניו פעם אחת לא היה יכול להסתלק מהעולם בלא תשובה. ולמה? כי ר' אלימלך היה מנורה טהורה של שבעה קנים טהורים, מלאך אלוקים.

וראינו דברי האר"י"ל הקדוש שלא יסתכל אדם לא בפני גוי לא בפני חיה טמאה ולא בפני רשע. והטעם כי שואב מהטומאה שלהם, לא יסתכל בחמור סוס כלב, ולא בפני רשע, לפיד או ליברמן, מי שרודף את הדת הוא רשע, אסור להסתכל בפנים שלהם אין להם צלם אלוקים יש להם צלם של חיה, ומי שמביט בהם שואב מהטומאה שלהם, הם אנשים פגומים והרוסים. כמבואר בספרי הקבלה.

בזה נבין כמה חמורה היא הראיה האסורה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש: אין טומאה חמורה בעולם כטומאת הנדה. אמרתי, עדיף לאכול חזיר בכיפור ולשמור טהרת המשפחה. ואם מסתכל בנדה שואב מטומאתה על כל אבריו וגידיו, כמו שכתוב: ותהי נדתה עליו. מלבד מה שמביא על עצמו מחשבות והרהורים רעים!

ולא כל שכן מי שיש לו מכשיר טמא, אין יכול לעמוד אח"כ ולהתפלל לפני הבורא עולם כשהראש שלו מלא תמונות תועבה, אין אתה יכול לדבר עם ה' יתברך ופח זבל ביחד, כשהוא מלא טינופת.

א"כ, כמה צריך לשמור על העיניים, לקדש את עצמינו. באו ושמעו! שלמה המלך ע"ה אומר בספר קהלת "שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך, - ודע כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט" .. כלומר, תעשה

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

ההקדשה השבועית

הוציאם הם אנוס לתקיים
אלפי טלמי צארי השרש
להצלתהם או לעיני קדושתם
התקשרו עכשיו: 05-04-205-04

לימינו
ידון חיה בת הדס
יוסי בן חלל
צורי בן חלל
דייזה בת חוה

לישיק
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
לידך בת עליזה

לחובלתי
אסף בן חיה
רושין בן דיה
אלעד בן ענה
אלדד בן ידנה

לעילוי נשמות
שלמה בן ג'ון
סגילית בת חנה
חן בן חיה
שמעון בן יילנה
יואב בן חנה

סיפור לשיבת

הרב צבי נקר

המברך מבורך

גדלתי בצרפת, ילד חרדי בעיר גדולה, על הציר המוכר והידוע: גן ילדים, תלמוד תורה, ישיבה קטנה. מור אבי הוא תלמיד חכם המשמש רב קהילה גדולה ועושה נפשות רבות לאבינו שבשמים. הוא גם דרשן נפלא ואהוד מאוד על בני הקהילה המגוונת, הכוללת יהודים חרדים לדבר השם, מעט מסורתיים, ואפילו יהודים ששכחו שקיבלנו תורה בסיני ומכונים 'חילונים', הפוקדים את בית הכנסת מפעם לפעם בעיקר בחגי תשרי.

בוקר אחד בהיותי תלמיד בישיבה קטנה, הונח אחד מספריו הראשונים של הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, על אחד ממדפי הספרייה. עינתי מעט בכתוב וחסתי שליבי מתמלא בחום. ככל שהעמקתי בקריאה חסתי שאני מרגיש את קרבת השם. המאמרים שבספר כבשו את ליבי, ולראשונה בחיי הרגשתי שספר מוסר מדבר אלי, כמו אוחז בידי הקטנה וצועק עלי "גדל", ביררתי על הרב ופועלו, וכשהבנתי שהוא כבר אינו בין החיים חסתי צביטה גדולה בלב על אובדנו של רב גדול בישראל, שפירותיו ופירות פירותיו ממשיכים לרומם יהודים המבקשים עלייה רוחנית.

סבתותי גרות בארץ הקודש, וחשבתי לעצמי שכשאגיע בערב פסח לישראל ארכוש את כל ספריו של הרב פינקוס. אבא נתן לי 200 יורו שסיפקו לרכישת הספרים הללו, ואני הייתי מאושר עד השמים שאזכה להכניס את ספרי הרב פינקוס זצ"ל לספרייתי. כמה ימים לפני ליל הסדר תשס"ח נחתי בישראל בשעת לילה וביקשתי מנהג המונית שסיע אותי לבני ברק, לשטיבל איצקוביץ להתפלל תפילת ערבית.

בשעה עשר בלילה יצאתי מן התפילה, והנה בחוץ ניצב לו יהודי כבן ארבעים, זקנו מאפיר והוא נראה תלמיד חכם. הוא פנה אל הציבור בתחנונים ואמר "ברוך ה' זכיתי ואני מטופל בשבעה ילדים. ההוצאות הרבות מקשות עלי לשלם את השכירות, בעל הבית מאיים שאם לא אשיג עד מחר 2,000 ש"ח דמי השכירות של החודש, הוא יוציא אותי מן הבית. אנא, עזרו לי, יהודים יקרים". פשפשתי בכיסי ומצאתי שני שקלים, נתתי לו אותם והוא בירך אותי בחום. צעדתי בורחות לבית סבתי ברחוב רבי עקיבא, מאושר מן העובדה שמחר בבוקר אחרי התפילה אקנה את כל ספרי הרב פינקוס.

אחרי חמש דקות של צעידה חסתי צביטה בלב. "יוסף", דיברתי אל עצמי, "אתה לא יהודי? נתקלת בבן תורה המשוע לעזרה ואתה זורק לו שני שקלים ובורח? עם כל הכבוד, סדרת הספרים יכולה לסבול דיחוי, אבל היהודי שראית על מפתן השטיבלך עלול להיות מושלך לרחוב. איזו עוגמת נפש תהיה לאשתו ולילדיה. זה פיקוח נפש ממש". גל רחמים שטף את ליבי, עשייתי סיבוב פרסה ודהרתי לשטיבל. הוא עדיין היה שם, שפוף ומתחנן על נפשו.

שלפתי שני שטרות של 100 יורו, חייתי אלי ואמרתי "זה יעזור לך?" החכם לקח את השטרות בהיסוס, וכשהבין מה הוא אוחז בידו ברקו עיניו מאושר "זה בדיוק מה שחסר לי". פניו זרחו, והוא לחץ את ידי בחום רב ובירכני בעיניים נוצצות בשלל ברכות. ניכר היה שהן יוצאות מקירות ליבו. הוא שאל

לשמי ולשם הורי ואמר שבתפילותיו יבקש גם בעבורי. לאחר דקות אחדות עזב את המקום. חסתי שמחה עצומה והודיתי לה' על שזיכה אותי במצווה גדולה. ידעתי שבזכות הוויתור על הספרים זכיתי להציל ילדים שיישארו תחת קורת גג ולא יושלכו לרחוב. בסיום החג חזרתי לצרפת בלי סדרת הספרים והסגנה היא באיצקוביץ נעלמה מזכרוני. מור אבי תמיד אומר שאם עושים מעשה טוב כדאי לשכוח ממנו ולעבור הלאה, שלא תיכנס בלב גאוה, וכך אכן נהגתי ושכחתי לגמרי מאותה מצווה.

כעבור עשר שנים, עשינו 'עליה' לארץ עם רוב הקהילה. הגעתי לפרק חשוב בחיי, פרק האיש המקדש, הגיע זמן השידוכים ולשמחתי השידוך הראשון היה מוצלח והקמתי בית עם בוגרת סמינר בני ברק. בווארט הוסכם ששני הצדדים יממנו את הריהוט ושכירות דירה לשנה. יצאתי לחפש דירה בעזרת מתווך, ותוך זמן קצר מצאתי את מבוקשי. לפני החתימה על החוזה רטט הנייד בכיסי, ואבא היה על הקו: "יוסף, חתמת על חוזה שכירות?", "לא, עדיין לא, אבל עוד דקה שתיים, אנהנו במשרד של המתווך וחותמים", עדכנת:

"אל תחתום", ביקש אבא, "סבא וסבתא נוסעים לשליחות בדרום אמריקה למשך שנה. הדירה שלהם פנויה החל מעוד שבועיים והם ישמחו מאוד שתתגוררו בדירתם אחרי השבע ברכות שלכם". שמחתי שמחה גדולה, חסכנו לעצמנו את השכירות וכבר יש לנו שיכון קטן בצד ע"ס 50,000 ש"ח כולל מתנות החתונה.

לפני תום השנה הודיעונו ההורים שהם רוצים לעזור לנו ברכישת דירה במודיעין עילית. עלות הדירה המכובדת 950,000 ש"ח. כל צד ייתן 200,000 ש"ח ועלינו להתאמץ לקבל משכנתא על סך 500,000 ש"ח, אחרי צירוף החיסכון שלנו, ושיהיה ברכה והצלחה. שמחנו עד הגג, ניהלתי משא ומתן עם כמה בנקים, והנה הגיע מועד חתימת החוזה על המשכנתא. הגענו רעייתי ואני, התיישבנו מול הפקיד, והוא הניח לפנינו את הניירות וסימן "תחתמו כאן וכאן". הרמתי את העט והתכוונתי לחתום, אך קול צלצול הטלפון המוכר קטע את תוכניותי. אבא על הקו. "יוסף, חתמת על המשכנתא?" "בדיוק הרגע אבא, אני מול המסמכים, והפקיד ממתין לי". "אל תחתום" ביקש אבא, "לא תאמין, פגשתי את דוד אלברט אחיה הגדול של אמא, הוא שמע שאתה קונה דירה והודיע לי שהשתחרר לו סכום כסף גדול כ-400,000 ש"ח והוא מוכן בשמחה להלוות לך אותו למספר שנים עד שירוויח. בקש מהפקיד לקחת משכנתא רק ע"ס 100,00 ש"ח ותן לי את מספר חשבון העו"ש שלכם. דוד אלברט, שיהיה בריא, רוצה לעשות לכם עכשיו העברה בנקאית". בשורה נהדרת, אך הפקיד זעם: "אתם סתם מכבידים עלי. תחזרו לכאן מחר, צריך להכין חוזה חדש". יצאנו אל בני ברק מיועזת של קיץ לוהט, אבל מופתעים לטובה. משכנתא ע"ס 100,000 ש"ח זה ממש לא עול רציני, כי ההחזר מינימלי לזוג צעיר. בעל אברך כולל ואישה גננת. אגב, למחרת בשעות הצהריים קיבלנו אישור מהבנק שלנו שעומד להיכנס סכום נכבד מצרפת. אלברט הבטיח, אלברט מקיים. מדובר ביהודי מבוגר, אמיד, בעל רשת חנויות ועין טובה.

בשעות אחר הצהריים נכנסנו לבנק הממוזג, והפקיד סימן לנו להגיע אליו. התיישבנו, המסמכים כבר היו מוכנים לחתימה. "אני מקווה שלא תעשו לי תרגיל כמו אתמול", חיך הפקיד ולא ידע מה ניבא. המסמכים הונחו על השולחן, ושוב אבא על הקו "יוסף יוסף, האם חתמת על המשכנתא?" חשבתי שאבא מתלוצץ איתי. "אבא, אל תספר לי שדוד אלברט רוצה להוסיף לנו משהו". "לא, לא אלברט. יש לי תלמיד יהודי נחמד שמו ארמונד, איש עסקים מצליח. הוא שמע אתמול דרשה וסיפרו לו שם על הסכם יששכר זבולון, בקיצור הוא הגיע אלי הבוקר נסער ומרוגש ושאל 'תגיד לי כבוד הרב, זה באמת נכון שאם יהודי משלם לאברך שילמד עבורו תורה זה עולה לו בשמים כאילו הוא בעצמו למד תורה?' כששמע ממני את התשובה החליט במקום 'כבוד הרב ימצא לי אברך ששוקד על תלמודו. כמה משלמים לחודש? 500 יורו זה בסדר?' עניתי 'בסדר'. בקיצור, הצעתי לו אותך, בני היקר, שהרי אתה אברך צדיק ושקדן וארמונד קפץ על המציאה. 'אם לרב יש בן אברך הוא הראשון. ייתן לי הרב מספר חשבון בנק שלו, אני יעביר לו 20,000 יורו ואנחנו סוגרים עסקה ארבעים חודשים'. נו, יוסף, מה אתה אומר?"

הכסף של ארמונד היקר נכנס לחשבון העו"ש שלנו למחרת, ושילמנו על הדירה 950,000 ש"ח טבין ותקילין בלי ללוות פרוטה מן הבנק. חלפו כשלוש שנים מאז רכשנו את הדירה. דוד אלברט חלה ונפטר, ובצוואה שלו גילו שהוא הפך את ההלוואה למתנה, וכך כתב: "בעוד רגעים מספר, אני יודע מתך, אך אני מרגיש שהרגע קרוב, יסתיימו הימים שקיבלתי בזה העולם. אני אעמוד מול יוצר הכל בבושה ובכלימה על כל מעשיי, ומה אגיד על כך שיצאתי מזה העולם ריק מתוכן ועם מזוודה ריקה? אבל לשמחתי יש לי אחיון השוקד על לימוד התורה, ואני מבקש שיוסף האברך היקר ימשך ללמוד תורה לעילוי ששמתי מתוך יישוב הדעת ושמחה, לכן אני ממיר את ההלוואה שהלוויתי לו למתנה גמורה".

נולדו לנו שלושה בנים ושתי בנות וברוך ה' לא חסר לנו דבה בחג הסוכות האחרון הגעתי לבני ברק לבקר את סבתך, ולקראת הצהריים שמתי פעמי לשטיבלך להתפלל תפילת מנחה. הבחנתי בו מיד, יושב צמוד להיכל. הוא היה לבוש בלבוש חג מהודר, וחיוך רחב על פניו. הוא הסיט את מבטו לעברי וזיהה אותי מיד, כאילו חלפו רק כמה דקות מאז נפגשנו בפעם האחרונה. בסימומה של התפילה אחז היהודי בידי ואמר שהוא זוכר היטב את אותו יום שבו נתתי לו צדקה על סך 100 יורו, ומאז ועד היום הוא מזכיר את שמי בתפילותיו. לתדהמתי הוא אמר את שמי בשם הוריי. נולדו לו עוד ארבעה ילדים, והם חיים בשפע רב. ממבקש צדקה הוא הפך לנותן צדקה ביד רחבה.

התחבקנו בהתרגשות ובירכנו זה את זה בלבביות. נזכרתי בדברי אבי שכל מי שמברך מתברך גם הוא באותה ברכה. אוי כמה שאבא צודק.

לסיפורים מרתקים נוספים של הרב צבי נקר
נכנסו לאתר 'ישיבת אור דוד'

האם מותר לפתוח תריסים שהשמש תגיע לעציצים? האם מותר לשכב על ערסל בשבת?

שאלה: כשיש שתילי זרעים ופרחים שבעציצים בדירה או באדן החלון, האם מותר לפתוח את התריסים, כדי שיכנס בה אויר צח וקרני השמש?

כתבו הראשונים, האוכלים בגנות אסורים ליטול ידיהם על העשבים, שמשקים אותם, אף על פי שאינם מכוונים "פסיק רישיה" הוא. (שהדבר ידוע שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה. כיצד, הרי שצריך לראש עוף לצחק בו הקטן וחתך ראשו בשבת, אע"פ שאין סוף מגמתו להריגת העוף בלבו, חייב. שהדבר ידוע שאי אפשר שיחתוך ראש החי ויחיה. רמב"ם). וכן פסק מרן בשלחן ערוך (סי' שלו ס"ג). ולפי זה לכאורה נראה, מכיון שהאויר הצח וקרני השמש שחודרים לדירה על ידי פתיחת החלונות והתריסים, גורמים לצמיחת השתילים והתפתחותם. יש להחמיר בדבר.

ברם בירושלמי כתוב, היה צבי רץ כדרכו ונתכוין לנעול בעדו (בעד האדם עצמו), ונעל בעדו ובעד הצבי, מותר. ראה תינוק מבעבע בנהר ונתכוין להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו, מותר וכו'. וביארו הראשונים, שמה שסמכו את הצד צבי לתינוק, משמע, שאפילו שנתכוין גם לצוד, כל שצריך גם לנעול בעדו, ואינו תופס אותו ממש אלא רק נועל את הבית על הצבי, מותר לעשותה גם אם מתכוין אף לצוד. ולפי זה כאן שעיקר כוונתו בפתיחת התריסים היא לאוורר הדירה, ולשאוף אויר צח, וגם אינו עושה בעציצים שום פעולה ממשית בשביל שיצמחו, יש להתיר.

אלא שיש ראשונים שחלקו, ופירשו שכונת הירושלמי להתיר דוקא אם בשעת הנעילה הוא בכלל לא ידע שיש צבי בבית, שאז לא התכוין למלאכה כלל, ושונה דין תינוק שהובא בסמוך, שהרי שם מדובר שבאותה פעולה מציל נפש.

אולם כיון שבמקרה שלנו שהאויר הצח והחום ישנם במציאות, אלא שהתריסים והחלונות כשהם סגורים מונעים מהם לחדור אל הדירה, ובפתיחתם נחשב כמסיר המונע, ואם כן אינו נחשב כעושה מעשה ממש אלא רק גורם שכך יהיה, וכיון שאינו מתכוין להצמיח השתילים ועוד שיש לומר שגם בלעדי פתיחתם בשבת, יוכלו השתילים לצמוח, והואיל שצורת זריעה כזאת על ידי פתיחת תריסים וחלונות לא היתה במשכן לא חשוב מלאכה אף שמוסיף ביניקה, ולכל היותר אינו אלא איסור דרבנן, כבזה אופן שעיקר כוונתו אינה להצמיח את השתילים ומלאכת האיסור נעשית ממילא ובגרמא, הדבר מותר.

למעשה, מותר לפתוח את התריסים והחלונות של הדירה בשבת, להכניס בה אויר צח וקרני השמש, אף על פי שנמצאים בדירה עציצים שיש בהם שושנים ופרחים זרעים. אבל אסור לפתוח בשבת את המכסה שעל החממות שמגדלים בהם זרעים ופרחים, כשכל מגמתו וכוונתו לתועלת הזרעים והפרחים, כדי להוסיף למהר צמיחתם. (חזון עובדיה שבת ח"ד עמ' כז)

שאלה: אדם הרוצה לעשות ערסל בחצירו באופן שמחובר הערסל לשני עצים, כיצד יכול לעשות אותו בצורה שיוכל להשתמש בה גם בשבת?

כתב מרן בשלחן ערוך (סי' שלו ס"א), ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל, גזרה שמא יעלה ויתלוש. ועוד כתב (שם ס"ג), אסור להשתמש בצדדי האילן אבל בצדי צדדין מותר, לפיכך אסור לסמוך הסולם לצדי האילן, שכשעולה בסולם משתמש בצדדין, אבל אם יש יתד (כעין מסמר גדול) תקועה בצדי האילן, מותר לסמוך סולם עליו, דהוי ליה יתד צדדין וסולם צדי צדדין. ע"ש. פירוש, אסור לסמוך סולם על העץ עצמו (שמניח את הסולם על איזה צד בגזע האילן) אמנם אם יש מסמר תקוע באילן והסולם נשען על המסמר ולא על האילן ישירות, זה נקרא צדדי צדדיים, ובוה לא גזרו חז"ל.

ולפי זה אם קושר את הערסל עצמו לעץ אסור להתנדנד בו בשבת, אבל אם קושרו למסמרים המחוברים בכל אילן, והאילנות הם חזקים שלא יתנדנדו ע"י השימוש בנדנדה, מותר להתנדנד בו, שהרי הוא משתמש בערסל עצמו ולא ביתד וכמו בסולם.

למעשה אנשים שנהגו לקשור בשני אילנות, חבל נדנדה, ומושיבים שם ילדים קטנים לשחק אתם, איסור גמור משתמשים באילן, וגם פעמים נתלשים מן האילן ענפים. ואם נעץ מסמר בכל אילן וקשר החבל במסמרים נחשב הדבר לצדי צדדיים. ואם האילן חזק ולא יתנדנד ע"י השימוש בנדנדה, יש להתיר, באופן שהחבל קשור מבעוד יום, או שקשירת החבל במסמר תהיה על מנת להתירו. (חזון עובדיה עמ' צח בהערה)

חינוך ילדים הרב אהרן פרידמן

לא להשתמש ב"תליינים"

לפעמים אמהות לחוצות, המתקשות להתמודד עם הילדים ש"מטפסים על העצבים". כאשר איומיהן הרגילים לא עוזרים, הן מנסות נוסח חדש של איום, שסגנונו "חכה שאבא יבוא הביתה – ותראה איזה מכות תקבל..."

איום זה, כולל ומאגד בקרבו שלוש רעות, שכל אחת מהם כשלעצמה דיה לקעקע את הגינון של השימוש באיום זה. ראשית כל, האיום מכניס את הילד ללחץ עד שהאב יבוא, ועלול לגרום לתוצאות לא טובות. שנית, האם עלולה לאבד את שארית המשמעת שלה (כאשר הבעיה של הילד לא תהיה אם לעשות או לא, אלא כיצד לשכנע את אימו שלא תספר לאבא), והיא תהפוך ל"משליך" נטול יכולת אכיפה. ושלישית, האם גורמת עוול מחפיר לבעלה, אבי הילדים, בכך שהיא הופכת אותו לשוטר הרע או לתליין המוציא לפועל את העונשים בבית.

בינינו – איזו צורה יקבל האב, כשמיד עם שובו הביתה מן העבודה או מן הכולל, הוא יקבל פקודה מהאם ויחל להפליא מכות בילדיו, אותם לא ראה זה שעות ארוכות. לאיזה יחס הוא יכול לצפות לאחר מכן מילדיו? האם הם יאהבו את הרגע שאבא מגיע הביתה? באיזו צורה הם יקבלו את פניו? האם זה מגיע לילדים!? האם זה מגיע לאב?!

אותו רעיון נכון גם במה שנוגע להרגלן של אמהות מסוימות לפקוד על בעליהן, בנוכחות הילדים: "משה, כנס לחדר הילדים ותעוף שמה כמה סטירות", או: "תראה איך הילד מתחצף אלי, ואתה שותק?! מחר אל תצרף אותו לטיול!" יש מקרים שהאב לא מסכים עם העונש שהאם מבקשת ממנו להטיל על הילדים, אולם, מאחר והם שמעו את פקודתה, הוא נכנס למלכודת לא פשוטה ועליו להיות יצירתי במיוחד כדי לצאת ממנה. מצד אחד, הוא לא יכול לערער של שיקול דעתה או לערוך עמה דיון ענייני על כך, מאחר והם יראו בה "השוטר הרע", ובו "השוטר הטוב", וזה יזיק לחינוך. ומצד שני, קשה לאב לתת מכות לילדיו כאשר ליבו בל עמו והוא לא חושב שזה מגיע להם. הדילמה קשה, והתחושה היא "אוי לי מיוצרי, אוי לי מיצרי" – איך שלא יבחר להגיב, הוא יסתבך עם מישהו; או עם הילדים או עם אשתו...

הניסיון מראה כי בסופו של דבר כולם יוצאים נפסדים ממשחק זה, כאשר האם נוטלת חלק בראש.

התנהגות מעין זו עלולה להביא מצב מביך נוסף: כאשר ההורים רבים בגלוי ומתווכחים על הענישה כמתדיינים לפני הילדים. קשה להעלות על הדעת עד כמה הרסנית גישה זו.

כאשר ההורים מאבדים לגמרי את הפרופורציות, עלולה התמונה להיות עגומה עוד יותר, כמו במקרה בו טיפלת:

הגיע אלי פעם בחור צעיר שנזרק מהישיבה קטנה, אחר שלא שמר על הסדרים ועשה מה שליבו חפץ. תוך כדי לימוד התיק, התברר, שהיו לו בעיות משמעת קשות, גם בבית וגם מחוצה לו. ההורים ביקשו ממני "להעמידו במקומו": ללמדו שלא יתחצף, וישעשה מה שהם אומרים לו.

הם לא הבינו איך ההתנהגות שלוחת הרסן של הבחור קשורה למה שקורה בינם לבין עצמם. משיחה עם הבחור התברר לי כי האב נוהג לצעוק על האם בנוכחות הילדים: "את פסיכית וחלולת נפש!" והיא מחזירה לו כשהיא ממררת בבכי: "רשע מרושע! אתה תישרף בגיהנום ותיענש קשות על הרשעות שלך!" את הבן הם ידעו לשלוח לטיפול, אבל בנוגע לעצמם לא רצו לעשות מאומה. "אין מה לעשות הסביר לי האב, "אשתי באמת משוגעת על כל הראש..."

בסך הכל, הבחור משוכנע ששני הוריו צודקים... והם עוד ציפו ממני שאעשה ממנו "א מענטש"...

רגע חושבים

הרב ישראל לוגסי

להודות ולהמשיך להודות

וכמו כן בריאות האדם היא דבר שמתחדש בכל רגע ורגע בהתמדת בריאותו. וחכמים תקנו לנו זאת בזמן המוחשי לכך יחסית, והוא לאחר שמתפנה האדם לעשות צרכיו, ואף שברכה זו קימת בכל רגע ורגע בהתמדת בריאות האדם.

ובכן האם לא נמצא כאן "סוד" אשר ושמחת חיי האדם בעולם, הרי יש לאדם כמה וכמה הזדמנויות ביום - לפחות בשעה שמברך לה' - לחוש שמחה עצומה בנפשו, היאך קבל חייו מחדש, היאך קבל בריאותו מחדש.

כמה היה שמח האדם, כאשר היה במצב שאבד את נשימתו והכרתו, ובא מאן דהוא ועשה לו "החיאה"...

כמה היה שמח האדם כאשר היה במצב שנסתמו מעיו ואינו יכול לפנות עצמו מפסלת שבגופו, או כאשר היה נסתם לו עורק וכיוצא העוצר את נשימתו, ובא רופא ורפאהו...

כמה היה שמח האדם בעצמו שמחה גדולה על שקבל את חייו במתנה זה עתה מחדש מחמת איזו סכנת חיים שרחפה עליו...

וכן ביתר ברכות השחר שאומרים אנו בכל בקר כמו: ברוך אתה ה' מתיר אסורים", וכי האדם היה קשור בחבלים, משתק, נכה, שמברך עתה מתיר אסורים?

ברכת פוקח עורים", וכי היה האדם עור עד עתה שמודה הוא לה' שפקח לו את עיניו?

אלא הבאור בודאי הוא כפשוטו, על האדם להודות בתחושה של ממש: עור שנתרפא, אסור שהתיר וכיוצא. שכן וכי מה ההבדל בין אם היה האדם עור, ערם, נכה ומשתק, חולה ומדכא, ורפאהו ה' מחליו, לבין כאשר שאירו ה' לאדם בריא והתמיד לו בריאותו מבלי להחלותו ולהבריאו, והחלותו ולהבריאו וכך חוזר חלילה. וכי בזה שהתמיד לו ה' בריאותו ולא הביאו למצב חלי, פחות יש לו להודות לה'!

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

כמה יודה האדם לרופא שהקימו מחליו, פתח לו את הצריך להיות פתוח שנסתם, סתם לו את הצריך להיות סתום שנפתח, כמה הכרת הטוב תהא לו לרופא זה, כך צריך האדם לחוש כלפי בוראו, שכן אלמלי התמדת הבריאות שמתמיד לו הקדוש ברוך הוא לאדם בריאותו בכל רגע ורגע, היה בן רגע חולה בכל מיני חלאים רעים ומרים.

וכי פחות יש להעריך את "התמדת" הבריאות מאשר "הפסקת" החלי, לבריאות, אדרבא על "התמדת" הבריאות יש להודות יותר מאשר שחלה האדם וקם מחליו, ואצל בני האדם הפוך הדבר. והראיה המוחצת לכך.

הנה בברכת "רפאנו" בתפלת העמידה, אומרים אנו:

רפאנו ה' ונרפא... והעלה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו ולכל מאובינו... ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל.

נתבונן, והלא ברכה זו צריך לאמרה גם בריא וגבור שבגבורים, והיאך ישקר זה בברכתו ובתפלתו, ויאמר: "והעלה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו"... וכי חולה הוא, וכי מאובים יש בו, ומה הוא אם כן נסח בקשתו בזה? שכן ללא ספק ברכה זו צריך כל אדם לברך גם על עצמו, ולא רק על החולים והכואבים.

אלא פשוט, שהאדם חייב לחוש שמקבל הוא בכל רגע מחדש את חייו ובריאותו. האדם מברך בכל יום: "המחזיר נשמות לפגרים מתים", וכי האדם היה מת, והלא סך הכל ישן היה, אולם, זו האמת שהאדם מקבל את חייו בכל רגע מחדש, אכן, אנו מברכים ברכה זו פעם ביום ולאחר השנה, שאז ישנו בטוי מוחשי יותר יחסית לחדוש חיי האדם מחדש, אולם ברכה זו היא בעצם עבור כל רגע ורגע שהאדם חי, אלא שאי אפשר לתקן שיברך האדם ברכה זו בכל רגע על חדוש חייו, לכן תקנו לברכה בזמן שחדושה נכר, וכמו בבקר כשהאדם מקיץ משנתו, והשנה הרי היא אחת מששים ממיתה.

ולא כמו שמבינים העולם שברכה זו נועדה על כך שהקיץ האדם משנתו, אלא על תחית המתים ממש, שנעשית בו, שכן בכל רגע מתחדש לאדם חיותו.

קבעת עיתנים לתורה?

אור החיים הקדוש
פירוש אור החיים על התורה
בכל מוצ"ש בשעה 22:00

הדרשה השבועית

בכל יום רביעי בשעה 22:00
רחוב במכבים 108 בני ברק
ניתן לצפות באתר הישיבה Rabenu.com
ובערוצי הלוחין

שיעור שבועי
מוסר | יהדות | הלכה
בכל יום שני בשעה 20:00

חשוב לדעת!

ניתן לצפות בכל הדרשות של הרה"ג דניאל זר שליט"א באתר הישיבה "אור דוד" ובמגוון רחב של רבנים נוספים בכל הנושאים